

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 257

ARALIK 1970

YIL: 22 — CİLT: 13

Anadolu Köy Orta Oyunları :

Isbaha Oyunu

Yazan : Prof. Dr. Şükrü ELÇİN

(Kadınlar arasında oynanan bu oyun, Demirli'nin Buldan kasabasına bağlı Kadıköy'ünde Osman Gözen'den tesbit olundu.)

Kişiler :

- 1 — Isbaha (Erkek elbisesi giymiş bir kızdır.)
- 2 — Isbaha'nın üç karısı (Denizli bölgesi kadın kıyafetinde.)
- 3 — Defçi kadın.
- 4 — Isbaha'nın anası.
- 5 — Doktor (Setre pantolonlu, kıravath, elinde malzeme çantası, göz-lüklü, yine bir kız.)

Oyun :

Kadınlar, köyün büyükçe bir odasında sohbet etmektedirler. "Hey, hey..." nâraları ile Isbaha birdenbire kapıdan girer. Herkes susar. Elinde bıçak vardır. Köşede çömelmiş oturan defçi kadına :

— "Çal bakalım" der. Defçi kadın çalar, Isbaha neşe içinde oynamaya başlar. Oyun bitince defçi kadın şöyle söyler :

— **Canım Isbaha,**
Gülüm Isbaha,
İlk karısını oynatamamış
Şaşkın Isbaha.

Defçi kadının bu sözlerinin tesiri altında kalan Isbaha, ikinci bir oyun havası çalınırken, seyirciler arasında yerde çömelmiş olan ilk karısının omuzuna bıçağı ile vurur. Bu vuruş, oyuna davet demektir. Kadın derhal ayağa kalkıp Isbaha ile birlikte oynar. Oyun biterken karı - koca birbirine sarılırlar; sonra kadın eski yerine çekilip oturur.

Bu sırada defçi kadının sesi duyulur :

— **Canım Isbaha,**
Gülüm Isbaha,
İkinci karısını oynatamamış,
Ölgün Isbaha.

Oyun, yukarıda anlatıldığı şekilde tekrar edilir.

Defçi kadın üçüncü defa :

— **Canım Isbaha,**
Gülüm Isbaha.
Üçüncü karısını oynatamamış,
Şaşkın Isbaha.

Oyun, yine tekrarlanır.

Sonunda kadınlar birer birer buldukları yerlerden Isbaha'ya doğru yaklaşır-lar. Dördü bir daire teşkil ederler. Isbaha cebinden bir sigara çıkarır, kibriti birinci karısına verir. Yakdığı sırada koca, üfle-yip söndürür. İkinci hanıma da aynı hare-keti yapar. Üçüncü hanımdan sigarayı ya-kar. Defçi kadının çaldığı şakrak bir ha-va ile dördü birden oynar. Oyun biterken Isbaha üçüne birden sarılır. Kadınlar yer-lerine geçerler. Isbaha meydanda kalır.

Defçi kadın Isbaha'ya :

— **Canım Isbaha,**
Gülüm Isbaha,
Arkandaki caket eğreti,
Şaşkın Isbaha.

der.

Oyuncularla halk arasında bir yerde o-turan Isbaha'nın anası defçinin sözlerine hiddetlenir. Aralarında şöyle bir konuşma başlar :

Isbaha'nın anası — (Sinirli). Dün al-verdim, yep-yeni, saygısız karı.

Defçi — Şapkası eğreti.

Isbaha'nın anası — (Sinirli, sesini yük-selterek) Bugün alverdim, yep-yeni, say-gısız karı.

Defçi — (Ağustos böceği gibi ses çı-kararak) :

— **Canım Isbaha,**
Gülüm Isbaha,
Anasının sözüne aldanmış,
Ölgün Isbaha.

Yukarıdan beri defçinin, anasına takil-masına canı sıkılan ve sinirleri bozulan Is-baha birdenbire yere düşüp bayılır. Anası ayağa kalkar, karıları telâşlanır, defçi de birlikte beş kişi, etrafını alırlar. Birinci gelin (karısı) "ah" der, ikinci gelin (karı-sı) "of" eder, üçüncü soğukkanlıdır "Dok-tor, doktor çağıralım" der. Telâşla kapıdan çıkar. "Doktor doktor!" diye bağırmağa başlar. Biraz sonra doktor telâşsız, sakin gelir, hastanın etrafındakileri dağıtır. Çan-tasını açar, bazı âletler çıkarır, yere çö-melir. Hastanın nabzına bakar. Kulağını bayılanın göğsüne koyup dinler. Sonra şöyle der :

**Dağa çıkmış, yemiş eriği,
Ovaya inmiş yemiş koruğu,
Neye sıkıldın Allah'ın yörüğü.**

Oyuncular yerde yatan Isbaha'yı
butta götürür gibi yakalayıp odadan
karırlar.